

Contractació pública: qui cobra i qui controla?

Dades i actuacions examinades fins a l'octubre del 2026.

El contracte és el punt de partida, no el final de la investigació

Quan una administració anuncia una adjudicació, el debat públic acostuma a quedar-se amb el nom del projecte i l'import. Però una obra o servei no es pot auditar únicament a partir de l'edicta inicial. Cal llegir el procediment, les ofertes, els criteris de valoració, les modificacions del contracte, els pagaments i el resultat efectivament rebut. La transparència no és publicar un document perquè el ciutadà es perdi en un laberint administratiu; és permetre reconstruir com s'ha pres una decisió i a qui ha beneficiat econòmicament.

La Llei 14/2022, del 12 de maig, de contractació pública, estableix principis de publicitat, transparència, lliure competència, igualtat de tracte, integritat i ús eficient dels fons. La llei abraça el Govern, els comuns i diverses entitats del sector públic segons la seva naturalesa. També regula formes de contractació directa; no és correcte equiparar automàticament contractació directa i irregularitat. Precisament perquè la normativa preveu excepcions i supòsits taxats, el deure fiscalitzador és comprovar-ne la motivació, el pressupost, les condicions i el respecte al procediment.

Els nou documents que hauria de tenir cada projecte

La cabina de contractació identificarà com a mínim nou etapes: necessitat justificada, crèdit disponible, plecs o justificació de procediment, publicació o convocatòria, ofertes rebudes, puntuació i resolució, formalització del contracte, modificacions i certificacions, i recepció final amb pagaments. El percentatge d'expedients amb cadascun dels nou apartats públics serà informatiu només si el conjunt de contractes

estudiats s'ha definit de manera exhaustiva. No es pot extrapolar una mostra escollida per interès periodístic a tota la contractació del país.

Igualment, l'import d'una adjudicació no equival necessàriament a despesa executada. Un compromís plurianual no significa pagament immediat, i una concessió a una societat privada incorpora drets i obligacions que no es poden resumir com si fossin una transferència de fons públics. Aquestes distincions són essencials perquè les administracions no es puguin atribuir obres no acabades, però també perquè els números del periodisme siguin tan exigents com els de l'auditat.

Pessebre 60: tres fases, tres preguntes

El projecte d'habitatges de Pessebre 60, a Escaldes-Engordany, apareix als dossiers previs amb diferents fases i institucions responsables. Una adjudicació complementària directa del 5 d'octubre del 2026 estava quantificada en 459.979,12 euros amb IGI i vinculada a treballs d'acabats de locals de planta baixa. Les notes també recollien una fase de Govern per 1.600.521,63 euros i una fase comunal de 1.422.097,64 euros, d'altres anys i objectes. S'han d'examinar els expedients i factures corresponents abans d'afegir les tres quantitats com a «cost total de l'edifici»: poden existir altres fases, modificats o perímetres de despeses.

El que sí es pot preguntar és si cada fase respon a una necessitat que constava al projecte, quines ofertes es van valorar, si la contractació directa encaixava en l'article que s'hi va invocar i quin import final s'ha abonat. També interessa el cost per habitatge finalment disponible i el calendari d'ocupació. La crítica més sòlida no depèn d'una suma espectacular; depèn de poder seguir cada euro des de l'acord fins a l'ús de l'edifici.

Encamp i SAETDE: cinquanta anys no són una despesa executada

La concessió vinculada a SAETDE i als dominis esquiables d'Encamp ocupa un espai important de la investigació. Les comunicacions del 2023

parlaven d'un horitzó de cinquanta anys i d'un compromís de com a mínim cent milions d'euros d'inversió al llarg de la concessió; per al primer decenni, les fonts utilitzades situaven un compromís al voltant de 42,8 milions. Cap d'aquestes quantitats no s'ha de presentar com si fos un pagament ja efectuat. La concessió combina drets d'explotació, compromisos empresarials, possibles cànon i responsabilitats del comú que exigeixen consultar el contracte, annexos i execució anual.

La mateixa lògica val per al Funicamp i per a altres equipaments municipals. L'existència d'un contracte de llarga durada mereix control reforçat precisament perquè pot condicionar governs futurs. Cal preguntar què es podrà revisar cada any, quines obligacions són exigibles, com es mesuren les inversions i qui comprova les penalitzacions o les compensacions. La durada és un element polític rellevant, no una prova per si sola de mala gestió.

Tribunal de Comptes: una observació és una obligació de respondre

Els informes del Tribunal de Comptes són una font prioritària per identificar problemes comptables, observacions sobre expedients i qüestions de control intern. Tanmateix, l'existència d'una observació no equival automàticament a delictes, ni una recomanació pendent significa que l'import assenyalat s'hagi perdut. El que sí té interès públic és la traçabilitat: quan es va formular l'observació, quina al·legació va presentar l'administració, si l'òrgan fiscalitzador la va estimar i en quin exercici es va corregir l'anomalia.

Els expedients d'Encamp i els informes de 2024 esmentats a les notes de treball han d'incorporar aquest recorregut abans d'assignar percentatges de compliment de recomanacions. Si el manual publica un indicador de «correccions efectuades», el denominador serà el nombre d'observacions formalment identificades i el numerador les acreditades com a corregides; les incidències sense resposta no es transformaran en zeros arbitraris sense una regla declarada.

Què compra realment un ajuntament quan signa per cinquanta anys?

Una concessió llarga pot combinar inversió privada, dret d'ús d'un actiu públic, cànons i obligacions de manteniment que afectaran diverses corporacions comunals futures. Per això l'elector ha de distingir quatre xifres: valor estimat del contracte, inversió que el concessionari compromet, pagament públic eventual i ingressos o compensacions que rep l'administració. Quan s'anuncien «cent milions d'inversió» en un contracte llarg, no significa automàticament que el comú gasti cent milions ni que s'hagin invertit de cop. Tampoc no és suficient per concloure que l'operació serà positiva. L'equilibri depèn de riscos, garanties, drets d'explotació i comprovació del calendari d'execució.

Un contracte de cinquanta anys travessa almenys una generació de contribuents i diversos cicles polítics. Aquesta durada no n'explica la legalitat per si sola, però obliga a mirar amb cura les revisions de condicions, els mecanismes de rescissió i les possibles restriccions a futures decisions urbanístiques. L'interès democràtic rau en el grau de reversibilitat del compromís, en el seguiment anual i en la informació disponible per als consellers comunals i els electors. El manual proposa que cada concessió major disposi d'una pàgina de control amb les obligacions anuals i el seu estat, perquè un titular de 2023 no sigui l'últim document que la ciutadania veu durant mig segle.

Encamp, SAETDE i el risc de confondre compromís amb factura

Les notes de la investigació vinculen la concessió dels dominis esquiabls d'Encamp amb una durada anunciada de **cinquanta anys**, una inversió privada compromesa d'**almenys cent milions d'euros** durant la vigència i una primera etapa d'**uns 42,8 milions** en deu anys. Aquestes xifres necessiten quedar fixades contra la versió signada del contracte, els annexos i els comptes anuals. Cal saber quins projectes són obligacions exigibles i quins són previsions condicionades a tràmits, viabilitat o

negociacions futures. Una promesa d'inversió de dècades no es computa com a obra acabada en l'any de la signatura.

L'instrument central seria una taula de deu primers exercicis: inversió compromesa segons calendari, certificacions de l'execució, projectes físicament operatius, pagaments verificats, incidències detectades i sancions o compensacions eventuais. Si el concessionari comunica una xifra pròpia, la contrastarem amb certificacions i inspeccions. Si el comú anuncia que «tot avança segons previst», haurà d'indicar quin calendari contractual pren com a base. Així, la crítica pública es basarà en diferències verificables en lloc de sospites sobre la simple existència d'una concessió.

També interessa saber quines obligacions de conservació, accessibilitat, ús del territori i restauració ambiental són exigibles i qui les supervisa. La rendibilitat empresarial és un dret legítim dins el contracte; la funció pública és exigir que el benefici privat convisqui amb les condicions que justificaven el dret d'exploració concedit. Això obre un debat polític important sobre el model turístic i els béns comunals sense necessitat de convertir cada desacord sobre els dominis esquiabls en una acusació penal.

Pessebre 60: tres números, però no encara un cost integral acreditat

Els expedients recollits pels dossiers d'Escaldes permeten seguir fases de l'immoble de **Pessebre 60** amb xifres de **1.600.521,63 euros** en una actuació del Govern, **1.422.097,64 euros** en una fase comunal i **459.979,12 euros** en una adjudicació complementària directa del 2026. Les quantitats tenen objectes i moments diferents i s'han de contrastar amb les factures i la seva possible superposició abans d'oferir un total. La suma aritmètica és fàcil; el repte és demostrar que suma elements que formen part d'un mateix perímetre econòmic i que no duplica cap contracte o treball.

El control de Pessebre 60 no s'hauria de limitar al cost. Si és un projecte vinculat a habitatge, cal determinar quantes unitats útils resulten de la

inversió, quines tenen ocupació efectiva, en quina data i amb quin règim de preus. Un edifici inaugurat i un edifici ocupat són etapes diferents. També interessa si els locals de planta baixa van requerir modificacions, per què i en quina data es va saber que calien nous treballs. Una adjudicació directa pot respondre a un supòsit legal, però la justificació no pot desaparèixer darrere del nom administratiu del procediment.

Un expedient de contractació hauria de permetre identificar la motivació, les alternatives, l'import, l'acta d'adjudicació, les modificacions i el cost efectivament liquidat. Quan manca informació sobre alguna fase, la valoració queda indeterminada. La pregunta essencial és concreta: què es va pressupostar al principi, què s'ha acabat pagant i quin ús públic existeix avui?

Competència, adjudicació directa i valor real de les ofertes

La **Llei 14/2022 de contractació pública** no consagra només el preu més baix. Estableix els principis de transparència, publicitat, competència, igualtat, integritat i selecció de l'oferta econòmicament avantatjosa segons criteris objectivables. També reconeix determinats procediments que no segueixen la competència oberta ordinària quan concorren els supòsits previstos. Per això el percentatge de contractació directa és un indicador d'estructura i d'exposició a risc de competència limitada, no una prova automàtica de conducta il·lícita.

La cabina distingirà adjudicació oberta, negociada, directa i altres modalitats amb el vocabulari jurídic exacte aplicable a cada expedient. Els imports es computaran sense barrejar pressupost de licitació, preu adjudicat, modificacions, certificacions i pagaments. També mirarem la concentració de contractes per proveïdor, les empreses que reben diverses adjudicacions i la distribució entre licitadors, però no presentarem tota concentració com a favoritisme. Hi ha mercats petits amb pocs operadors i especialitats tècniques que limiten la competència. La transparència

serveix per conèixer-ne la justificació i per avaluar si els procediments redueixen o agreugen aquesta limitació.

Caldrà donar atenció al control dels conflictes d'interessos i a les abstencions dels responsables quan correspongui. Un vincle personal o professional pot ser rellevant per demanar documentació; l'eventual incompliment de les normes requereix conèixer la competència concreta, la decisió adoptada i les obligacions efectives de cada persona. Un manual útil ensenya a fer aquestes comprovacions en lloc d'oferir un catàleg de sospites sense expedients.

La contractació petita també pot sumar una política sencera

El seguiment periodístic sol concentrar-se en grans obres, però els serveis recurrents i les compres repetides poden explicar una part substancial de la relació entre administració i proveïdors. Una anàlisi anual examinarà la freqüència d'adjudicacions similars, la seva concentració temporal, els imports propers als llindars previstos legalment i la justificació de necessitats recurrents. Aquest tipus d'anàlisi és útil per seleccionar expedients que mereixen una lectura detallada; per si sola no prova fraccionament il·lícit ni intenció d'eludir concursos.

Un bon indicador serà el percentatge de contractes per procediment respecte del total de contractes i, separatament, el percentatge de l'import adjudicat en cada procediment. Són dos denominadors diferents: cent contractes menors poden dominar el nombre sense representar la major part dels diners; dos grans concursos poden absorbir la despesa tot i ser una fracció mínima dels expedients. En la cabina del poder hi apareixeran ambdues lectures, perquè són precisament aquests canvis de denominador els que permeten comprendre les aparents contradiccions del discurs institucional.

Tribunal de Comptes: de l'observació a la correcció efectiva

El Tribunal de Comptes publica informes sobre el Govern, els comuns, les societats públiques i altres entitats, així com sobre el finançament de partits. La seva funció és fonamental per establir línies de revisió documentades. Una observació de fiscalització pot assenyalar insuficiències de control, criteris comptables, informació incompleta o altres incidències. En el manual no la convertirem, sense més prova, en delictes o apropiació. La pregunta democràtica immediata és si l'administració ha explicat l'observació, ha proposat mesures correctores i ha acreditat que s'han executat.

Cada observació tindrà una fitxa: òrgan fiscalitzat, exercici, paràgraf de l'informe, gravetat i naturalesa declarades pel mateix Tribunal, al·legacions, recomanació, termini, resposta i estat de correcció. La publicació d'un informe posterior haurà de permetre comprovar si el problema persisteix. Si el Govern o un comú anuncien que «s'ha subsanat tot», la cabina haurà de poder mostrar quines observacions s'han tancat i qui ho ha verificat. Sense un recompte complet, cap percentatge de correcció serà presentat com a total sectorial.

Qui pot controlar la informació pública?

La ciutadania no necessita ser advocada o interventora per fer una primera auditoria. Necessita una llista d'expedients, els criteris de selecció i el cost final comparat amb el contracte original. La **Llei 33/2021 de transparència** reconeix obligacions de publicitat activa i vies d'accés a informació pública. La pregunta d'un elector pot ser concreta: quins contractes s'han modificat més del 20% del seu import inicial en un exercici? Quins expedients no tenen documentació accessible? Quants projectes s'han rebut definitivament i encara no tenen ús públic?

La transparència exigeix alhora formats accessibles i protecció legítima de determinades dades. Quan una administració invoqui confidencialitat, ha de poder delimitar quin document o fragment està protegit i sota quina

base legal, i oferir la part no reservada que sigui possible. Una societat democràtica no hauria de demanar als ciutadans una confiança cega ni als proveïdors una exposició il·limitada dels seus secrets comercials: cal un mecanisme verificable que distingeixi els dos drets.

Fonts primàries del capítol 30

- Llei 14/2022 de contractació pública: [F0075]
- Llei 33/2021 de transparència: [F0331]
- Tribunal de Comptes, informes de fiscalització i memòries: [F0004]
- Dossiers 20, 25 i 34: projectes comunals, empreses públiques i finançament.
- Contractes, annexos, certificacions i actes de recepció: sol·licitud d'accés pendent per tancar els imports finals d'algunes fases.

La pregunta de fons: qui controla el controlador?

Al final, el contracte públic connecta la despesa amb la representació política. Una majoria de consellers i cònsols decideix, però qui revisa els expedients, quina informació arriba a l'oposició i què pot consultar el ciutadà? Els governs tenen marge legítim per definir prioritats; el control requereix que aquest marge es pugui examinar. No hi ha cap necessitat d'inventar trames per defensar la transparència. N'hi ha prou d'exigir dades completes, adjudicacions comparables i comptes que permetin reconstruir el resultat.

Fonts de contrast: Llei 14/2022 de contractació pública ([F0075]); Reglament del 4-02-2026 ([F0076]); edictes de Govern i del Comú d'Escaldes; expedients i informes del Tribunal de Comptes; dossiers 20 i 25 del projecte. Imports i modalitats d'algunes fases necessiten comprovació amb els expedients originals de contractació.